

ing zou het
J. W.

KEN.

ijke Gerefor-
lamazoo, Mi-
1924.

eel van drie-
De uitvoer-
tig duidelijk
urig geweest.
eren als we
a boeken of
fouten vin-
n in de laat-
Acta zijn in
eld, voorzo-
elsch werden
ie taal wordt
verhandelde,
ug meer zal
eenschap zal
erwanten. Dit
derland, ech-
iden het niet
n onze land-
n voor onzen
iet in dit op-
Afrika en nog
landsch-Indië

naar Amerika
nigreeren, ten
merikaansche
vormen daar
ontingent van
zij hebben in
het haar meer
ntra in Grand
alamazoo en
kgemeenschap
ormeerd leven
kerkgemeen-
st onze Kerken
zijde eveneens
kens weer in
ten en willen
aar te leven,
arne van ons
wel van haar
hara Synode
ardigden ge-
n en het ern-
corresponden-
t afvaardiging
en hun Syno-

beste theologen,
i waren, waren
ek. Ook de be-
ensbeschouwing
w waren slechts
an werken zoo
g in prijs. Voor-
oegere Gerefor-
lijn meest over
men verdiepte
delingen, of men
ien van Smyte-
atst der 17e of
onkelijke kracht
Theologie reeds
eze „oude schrij-
ls die theoloog
laatste theoloog
er uitvoerig be-
t op het Evan-
hevestigd, enz.,
ing en de innige
straalde, hadden
olk geschenken.
per Appellius be-
formeerde ver-
um te noemen,
n zijn artikelen

en bundel „Uit-
enheid hebben
en. Hier herin-
n E. Voto, bij
vraag over den
pelius opkwam,
sterk onder het
van de Vrien-
in geschrift uit
reformeerd
nog in 1894 de
de ware na-
opnieuw uitga-
Fernhout zijn
n Appellius aan-
Tijdschrift
gie, jg. 8, blz.
is: G. Kramer,
edergeboor-
ondsleer in
ie, G. Vos, 1891.

dejaar 1926. Onze zusterkerk in Amerika vergaderd in Generale Synode om de twee jaar. Zulk eene afvaardiging naar de aanstaande Synode dezer Kerk houdt veel meer in dan men zoo in het voorbijgaan zou denken. De afgevaardigden zullen zich vooral heel goed op de hoogte moeten stellen van de belangrijkste punten der Agenda. Daartoe zullen zij de Acta der laatste Synodes moeten hebben ingestudeerd. Zij zullen kennis moeten hebben genomen van de zaken, die aller harten en hoofden in de Kerk aldaar de laatste jaren hebben in beslag genomen. Zeer gewichtige aangelegenheden wachten nog op afdoening. Op het advies van onze afgevaardigden zal groote prijs worden gesteld. Hunne woorden kunnen gewicht in de schaal leggen. Een groot deel der Acta wordt ingenomen door wat ter tafel werd gebracht inzake 'leergeschied, rakende de „Gemeene gratie". Ook de zaak van Dr R. Janssen nam wederom veel tijd in beslag. De eerste zaak zal eerst breed op eene volgende Synode worden behandeld, eveneens het punt rakende het catechetisch onderwijs. Mede daarom werd de afvaardiging naar de volgende Synode door ons het meest raadzaam geacht. De behandeling dezer punten is zeer instructief. Het zal goed zijn haar nauwkeurig na te gaan in deze Acta. Dan zal men zich kunnen overtuigen hoe eminente krachten in deze kerkgemeenschap schuilen. Geen boek kan ons beter oriënteren dan zulke Acta.

De Synode van Kalamazoo vergaderde drie weken lang. Zij heeft bijzonder hard gewerkt. Zij zal van meer dan gewone betekenis blijken te zijn voor de naaste toekomst; ook mede hierom dat er twee Hoogleraren zijn benoemd geworden en dat Prof. F. ten Hoor geëmeriteerd werd. Wil men eenigszins weten wie de benoemden zijn, wat zij praesteeeren, wat van hen te verwachten is, dan ga men eens na welk aandeel zij blijken deze Acta hebben genomen in de groote kwesties, die ahangig zijn gemaakt op deze Synode. Aan haar is voorafgegaan eene levendige discussie in de pers inzake de leergeschieden enz. enz. Nog zijn de belangrijkste kwesties hangende en weer zal van over en weer veel worden geschreven.

De leiding heeft berust in zeer bekwame hand en wel bij onzen vroegeren studiegenoot Ds I. van Dellen. Reeds als student een jonge man met uitzonderende gaven en met een helder hoofd. De bezonnenheid ontbrak bij de vele moeilijke kwesties niet. Ook in de rapporten, wel niet zoovele in getal als in onze Acta, zit veel studie-materiaal. Dat inzake het catechetisch onderwijs is van bijzondere waarde.

Ik kan degenen, die belang stellen in den gang van zaken in deze aanzienlijke en invloedrijke kerkgemeenschap niet genoeg aanraden kennis te nemen van den inhoud dezer Acta. Laat mij eindigen met de mededeeling, dat onze belijdenisvragen in de Christelijke Gereformeerde Kerk worden gebruikt en mede daartoe in het Amerikaansch zullen worden overgezet.

Met bijzondere ingenomenheid begroet ik de verschijning van „Geschichtsblätter des Deutschen Hugenottenvereins, neue Folge, heft 1: der Glaubens-kunft der Hugenotten, drei vorträge, gehalten in der französisch-ref. Kirche zu Frankfurt am Main, von Pfarrer Alfred de Quervain.

1. Tradition und Gegenwartsaufgabe;
2. Lehre und Leben der Hugenotten;
3. Die Kirchenfrage.

Dit heft is uitgegeven door denzelfden boekhandel als Kolffhaus' boek over Kuyper, te Elberfeld, Buchhandlung des Erziehungs-Verein, Chr. Buyer, G. M. B. H.

De prijs van dit eerste deeltje vond ik niet aangegeven, doch die is stellig gering. De Hugenottenvereniging staat op positieven gereformeerden grondslag, te weten: op de Heilige Schrift van Oud- en Nieuw Testament, de kerkorde van de Gereformeerde Kerken van Frankrijk, de Geloofsbelijdenis van La Rochelle (39 artt.) en den Heidelbergschen Catechismus.

Het staat mij voor den geest, als ik mij wel herinner, dat er eenige onzer mannen en vrouwen zich hebben verenigd om, laat het mij zoo uit mogen drukken, op zoek te gaan naar Gereformeerde kringen en groepen, hier en daar nog verspreid onder de volkeren van Europa.

Ik kan wel zijn, dat ze dan deze groep ook al hebben gevonden en afgaande op het bovengenoemd geschriftje en op de statuten van de vereniging, waarvan dat uitgaat, kan ik hen gelukwenschen met hun vondst. Zij zijn mij dan voor geweest. Ik heb deze groep niet gevonden, maar mij blijkt door de toezending van dit boekje, dat zij onze Kerken kennen en daarom ons kennis geven op vriendelijke wijze van hun bestaan. Gaarne zet ik de kennismaking voort en veronderstellende, dat anderen, die ook wel willen maken, geef ik het adres maar duidelijk aan.

Wat nu den inhoud van dit geschriftje betreft, vooral de derde voordracht is vol van de klaarste en helderste uitspraken in het stuk der Kerk. Hij verwacht eene bevruchting van het godsdienstig leven in den tegenwoordigen tijd door een levend Calvinisme. Het gereformeerde kerkbegrip stelt hij in een klaar betoog naast dat van Rome en Luther,

om de uitnemendheid daarvan uit te doen komen. Zonder de Labadie te noemen neemt hij ook stelling tegenover het Labadisme, als tegenover hen, die zouden willen kiezen voor een Theokratie. Het is alsof Alfred de Quervain een leerling is van onze gereformeerde canonici.

De Quervain heeft zijn boekje opgedragen aan D. Dr Paul Natorp op diens zeventigsten verjaardag. Genoeg om onze belangstelling wakker te roepen voor deze gereformeerde groep.

G. KEIZER.

PERS-SCHOUW.

Ontwapening.

Het is een teeken des tijds, dat de ontwapenings-gedachte niet alleen het gekrijt in den Dierentuin ten hemel kan doen schreien, in dubbelen zin, maar ook onder lawaailoozen, ook onder scribenten in gereformeerde kerkbodes ter sprake komt en door hen ter sprake gebracht wordt. De heer Biem Visser schreef in de Geref. Kerkbode van Haarlem:

In de jaren die komen gaan zal een der het meest op den voorgrond tredende problemen zijn, dat van bewapening of ontwapening, van geweld of geweldloosheid, van zwaard of kruis. Daar tusschen zal keuze moeten worden gedaan. Door de wereld-deelen, door de volken, door de partijen, door de menschen als mensch, door een christen als Christen, ook door Gereformeerde Christenen.

En nu is het een niet te ontkennen feit, dat onder ons, ik bedoel daarmede nu het orthodoxe Christendom, deze vraag van het heden en van de toekomst met een zekere negatie wordt behandeld of met een schouderophalend glimlachend medelijden wordt voorgesteld. In heel de vredes-beweging schitteren wij door afwezigheid, wordt ons geluid niet gehoord, laden we den schijn op ons, of de ontroering der goddelijke bewogenheid met de menschen, met de volken ons niet aangaat. Wanneer we kiezen moeten, kiezen we voor en niet tegen bewapening. Bedrijven we afgoderij, omdat we „in de plaats van den eenigen waren God, die zich in Zijn Woord geopenbaard heeft of liever Hem iets anders versterren of hebben waarop we ons vertrouwen zetten" (spatieering van mij, B. V.). En nu kom ik aan dat gedeelte wat me in verband met het bovenstaande tot deze regelen dreef. De heer Wd. heeft het daar over de leiders der Christenvolken, die in Genève saamenkomen, die daar spreken over de regelen tot bevestiging van den vrede en het geluk der volken, die „zoo door de liefde tot de menschheid, door de idee der volkenverbroedering aangegrepen dat ze, los van God en Zijn Woord, de vredesgeschiedenis van de komende eeuw voorbereiden en regelen kunnen". „De mensch zelf God", schrijft de heer Wd. er nog bij. In heel deze weergave van de gebeurtenis in Genève vind ik iets terug van wat ik noemde negatie of glimlachend schouder ophalen. Natuurlijk, wat daar gebeurt is natuurlijke zelfacht, buiten God en Zijn Woord om (o, daar schermen we wat mee) maar ik vraag u hoe weet u dat, wie zegt u dat in het pogen der volken niet is de goddelijke bemoeienis, die Zijn wereld en menscheit in andere banen stuwt dan geweld en oorlog? Wat is meer naar God en Zijn Woord: volksvernietiging of volksverbroedering? Wanneer u kiest voor het laatste, dan moeten we eens ophouden met het temen bij „aanvang en bij voortduur" dat er naar Gods Woord altijd oorlogen zullen blijven, zonder ooit ook maar éénmaal aan te wijzen of zelfs maar aanmerkelijk te maken dat wij daaraan mede moeten helpen. Kiest u voor het eerste (maar dat doet u niet) dan: leve de chemische industrie!

De heer Wd., die wekelijks in genoemd kerkblad schrijft, antwoordde op dit artikel breedvoerig. In het begin van zijn artikel zegt hij ten aanzien van den heer Biem Visser:

Zich plaatsend op het standpunt, dat wie niet meeuicht in het koor der lofzingers op de „volksverbroedering" naar „volksvernietiging" streeft, noemt hij het afgoderij. — knielen voor Mars, als in de Troonrede „nieuwe plannen" „tot versterking van 's lands vloot" worden aangekondigd. Dat schijnt me toe, een spreken van valsche getuigenis te zijn.

Br. B. V. is wel zóó bij, — dat hij het standpunt van onze regeering ten aanzien van leger en vloot, van de militaire beveiliging van moederland en koloniën juist, meer naar waarheid beoordeelen kan, als hij dat inderdaad wil.

Afgoderij: het in de plaats van den eenigen waren God... iets anders hebben waarop we ons vertrouwen stellen, zou de zorg voor en het in stand houden van leger en vloot inderdaad zijn en een knielen voor den afgod Mars, wanneer ons Christenvolk niet op den Heere, maar op leger en vloot 'n betrouwen stellen zou in de ure des gevaars.

Maar zóó staat de zaak niet.

En dat weet br. B. V. ook heel wel.

Kan hij althans weten, als hij ons Christelijk politieke leven medeleeft, de Christen volksziel kent, onze historie waardeert.

En vervolgens meer de principiële zijde van het vraagstuk benaderend, gaat de heer Wd. verder:

Het erkennen van de leidingen des Heeren met ons land en volk, in de historie, ook in de historie van de laatste wereldoorlogjaren dringt juist tot het gebruiken van de middelen, die daarvoor binnen ons bereik liggen.

Op die middelen het vertrouwen stel-

len is inderdaad militarisme, — afgoderij.

Die middelen veronachtzamen en verwaarloozden zou zijn een roekeloos spel met de heilige goederen, door de leidingen des Heeren ook in ons zelfstandig volksbestaan in een weg van gebed en worsteling verworven en bewaard.

Juist, — het vergeten, het uitschakelen van God en Zijn voorzienig bestel in het leven van ons volk en van alle volkeren te zamen, — en het vertrouwen stellen op de middelen, welke de menschen, de leiders der volkeren toepassen, dat is afgoderij, — en dat heb ik in m'n brief over de vergaderingen van den Volkenbond te Genève tot bevestiging van den wereldvrede juist veroordeeld. Slaagt men er inderdaad in, door den arbeid van den Volkenbond zekere regelen vast te stellen, waaraan alle volken zich inderdaad binden en die ze in de naaste toekomst (veel verder durven we niet te hopen!) ook inderdaad eerbiedigen, dan zullen we daarvoor dankbaar zijn.

Dat danken echter in de eerste plaats den Heere, die in dien weg de volkeren een alleszins verbeurden zegen schenken zou, — verbeurd, ook daarom, omdat niets bleek van een terugkeer van het heillooze pad der menschverheerlijking en menschevergoding, — ook niet door zooveel leed en jammer en ellende als in en na den wereldoorlog geleden is.

Terwijl hij aan het slot nog aan minister Heemskerk herinnert:

Het kan zijn, dat God in Zijn gemeene genade de volken door Genève een tijdperk van vrede en rust voorbereiden wil: maar daarom knielt de belijder van den Naam des Heeren niet neder voor het afgodsbeeld van de volksverbroedering, van den wereldvrede buiten den weg van verootmoediging voor God en buiten een rekenen met Zijn Openbaring in Zijn Woord om?

Het woord van minister Heemskerk, in verband met het gebeuren in Genève, als hij den oogenblikkelijken zegen, daar misschien te bereiken, gewaandeerd heeft, maar dan ernstig vermaant:

„Vroeg of laat, noode of graag, zullen de volkeren tot het inzicht komen, dat buiten God en Zijn leer, de ware vrede een heersenschijn is."

Vindt hij hen, die met den geopenbaarden wil des Heeren rekenen, hartelijke instemming.

De volkenverbroedering in den weg, waarin het Europa-loos-van-God die zoekt, kan niet dan een heersenschijn zijn.

Het is, voor wie op een afstand deze kerkbode-polemiek volgt, hier, gelijk zoo dikwijls: beide redeneeringen zeggen waarheden; de vraag is alleen maar, op welke wijze wij die moeten verbinden, en wat momenteel of permanent het accent hebben moet.

De heer Wd. heeft gedaan, wat in dergelijke vraagpunten een gereformeerde mensch haast vanzelf doet: hij heeft verwezen naar de Openbaring van Johannes.

Zoo mag ik in verband daarmee wel verwijzen naar een artikel in dit nummer, waarin de ideeën der Openbaring besproken worden op een manier, die zijdelings ook dit geding in rekening brengt.

Roomsch en Protestantsch.

Behalve de ontwapening is Rome ook een onderwerp van den dag. Ook „De Wekker" heeft dezer dagen zich er mee bezig gehouden. Docent J. J. v. d. Schuit schrijft onder den titel: Het nieuwe Vaticaan en het Pan-Protestantisme:

In de Roomsche Kerk zal van beduidenis worden het Vaticaanse concilie, dat volgens Roomse bladen in 't jaar 1925 gehouden zal worden. Sinds 1870 is Rome niet in concilie bijeen geweest, en waren er voor Rome geen zeer groote oorzaken, dan zou stellig niet aan een concilie worden gedacht. Maar dit nieuwe Vaticaan van 1925 staat in verband met heel de Roomsche beweging, die thans door de volken gaat. Rome laat zich meer dan ooit zien en hooren. De brief der Kardinalen aan den Franschen president wijst op een bijzondere uiting van Roomsch willen. De drang, waarmede wordt aangestuurd om den paus een plaats in den Volkenbond aan te wijzen, spreekt niet minder van Roomse actie. Ook niet zonder betekenis is, dat de Volkenbondcommissie inzake de kalenderkwestie wel een vertegenwoordiger van den paus in haar midden had, maar dat de Protestantsche kerken waren gepasseerd. Wel is hiertegen door de Zwitsersche Evangelische kerkenbond geprotesteerd en is nu van protestantsche zijde Dr Adolf Keller uit Zürich als vertegenwoordiger aangewezen, maar Dr Keller heeft tot heden nog geen zitting. Zoo tracht Rome in het staatkundig leven zijn plaats te heroveren en blijkt, onder welke nuanceering van het staatkundig leven ook optredend, toch altijd aan het grondprincipe vast te houden, „de kerk moet heerschappij hebben over den staat", naar den alouden Roomschen regel „Christus dedit Petro et Petrus dedit Rudolpho". In dit milieu nu der Roomsche staatkundige actie krijgt meer beduidenis de kerkelijke beweging, waarvan het Nieuwe Vaticaan een uiting is. Rome wil ook op dit terrein zich in het openbaar laten hooren. Was het in 1870 de onfeilbaarheid van den Paus, die op het Roomsche program stond, thans is het boven alles om de kerkelijke scheur te herstellen en velen tot de alleen zaligmakende kerk terug te voeren. Dit wordt niet als eerste genoemd. Als eerste wordt nu aangegeven: twee belangrijke dogmata, die in het Nieuwe Vaticaan moeten worden vastgelegd, n.l. de lichamelijke hemelvaart van de „Moeder Gods" en haar medewerking bij 'tschenken der genade.

Maar van hoe groote betekenis deze dogmaformuleering van Rome ook moge wezen, ik denk, dat het andere punt van overwegende beduidenis is en niet het tuint den stoot aan het lijen roepen van dit concilie heeft gegeven. Dit tweede